

Sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain sekä yliopistolain 7 ja 37 §:n muuttamisesta

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläinlääkäriammattin harjoittamisesta annetun lain sekä yliopistolain 7 ja 37 §:n muuttamisesta (HE 96/2022 vp): Asia on saapunut sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- apulaisosastopäällikkö Taina Aaltonen, maa- ja metsätalousministeriö
- lainsäädäntöneuvos Johanna Wallius, maa- ja metsätalousministeriö
- hallitusneuvos Laura Hansén, opetus- ja kulttuuriministeriö
- professori Päivi Rajala-Schultz, Helsingin yliopisto
- puheenjohtaja Katri Kiviniemi, Suomen Eläinlääkäriliitto ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutusta muutetaan siten, että se on nykyisen tutkintoon johtavan koulutuksen sijasta yliopistotutkinnon jälkeistä ammatillista jatkokoulutusta. Ehdotuksen mukaan eläinlääkärikoulutusta järjestää jatkossakin Helsingin yliopisto.

Muutoksen yhteydessä eläinlääkärikoulutukseen liittyvä yleinen ohjausvastuu ehdotetaan siirrettäväksi opetus- ja kulttuuriministeriöltä maa- ja metsätalousministeriölle sekä vahvistetaan yliopistojen roolia koulutuksen ohjauksessa.

Valiokunnan lausunto SiVL 20/2022 vp

Sivistysvaliokunta asiantuntijakuulemisessa esitetyn tavoin pitää esitystä tarpeellisena. Esityksellä toteutetaan opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman työryhmän¹ vuonna 2013 tekemää korkeakoulujen erikoistumiskoulutusten kehittämistä koskevaa linjausta luopua tutkintomuotoisesta erikoistumiskoulutuksesta.

Tutkintomuotoisuudesta luopuminen

Erikoiseläinlääkärikoulutus on tällä hetkellä ainoa tutkintomuotoinen erikoistumiskoulutus ja erikoiseläinlääkäriin tutkinto ainoa yliopistolaissa tarkoitettu ammatillinen jatkotutkinto. Erikoiseläinlääkärikoulutus ei ole luonteeltaan ja toteutustavaltaan yliopistojen muihin tutkintoihin rinnastuvaa koulutusta, vaan työssäoloaikana tarjottavaa työelämän tarpeista lähtevää erikoistumista.

Valiokunnan näkemyksen mukaan erikoiseläinlääkärikoulutuksen tutkintomuotoisuudesta luopumalla selkeytetään erikoistumiskoulutusten kokonaisuutta ja erikoiseläinlääkärikoulutuksen asemaa tutkinnon jälkeisenä työelämäläheisenä koulutuksena.

Tutkintomuotoisuudesta luopumisella ei ole vaikutuksia erikoiseläinlääkäriin nimikkeen käyttämiseen. Lakiesityksen mukaisen erikoiseläinlääkärikoulutuksen todistuksen saaneella eläinlääkärillä on oikeus käyttää erikoiseläinlääkäriin nimikettä. Esityksen siirtymäsäännöksillä turvataan oikeus käyttää aiemmin saatua erikoiseläinlääkäriin nimikettä myös ehdotetun lain voimaantulon jälkeen sekä lakkautettavaa ammatillista jatkotutkintoa suorittavien mahdollisuus jatkaa aloittamiaan opintoja tai siirtyä uudenmuotoiseen eläinlääkärikoulutukseen säännöksissä mainitun edellytyksin.

Koulutuksen ohjaus ja sääntely

Ehdotettu ohjausvastuun siirto ei aiheuta olennaista eroa nykyiseen käytäntöön, koska maa- ja metsätalousministeriö huolehtii jo nykyisin koulutuksen resurssiohjauksesta ja osallistuu koulutuksen kehittämisen suunnitteluun yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa. Ohjausvastuun siirto ministeriöiden välillä ei vaikuta myöskään yliopiston rahoitukseen, koska erikoiseläinlääkärikoulutukseen suunnattava budjettirahoitus yliopistolle kanavoidaan jo tällä hetkellä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan menomomentilta.

Esitys on linjassa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta koskevan ohjausjärjestelmän kanssa, kun sitä koskeva sääntely on siirretty sosiaali- ja terveysministeriölle samassa yhteydessä, kun nämä koulutukset siirrettiin osaksi uutta erikoistumiskoulutusten kokonaisuutta². Mainitut koulutukset on eriytetty yliopistolain mukaisesta erikoistumiskoulutuksesta siirtämällä niiden ohjaus opetus- ja kulttuuriministeriöstä sosiaali- ja terveysministeriöön ja säätämällä koulutuksista yliopistolain sijasta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan säädöksissä.

1 Asiantuntijuus edellä. Korkeakoulujen uusi erikoistumiskoulutus. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämäämuistioita ja selvityksiä 2013:7

2 Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta (1355/2014; HE 227/2014).

Valiokunnan lausunto SiVL 20/2022 vp

Erikoistumiskoulutuksella vastataan työelämän osaamistarpeisiin

Eläinlääketieteen peruskoulutuksen suorittaneilla on laajat valmiudet toimia erilaisissa tehtävissä paitsi eläinten myös ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi ja ylläpitämiseksi. Eläinlääketiede kehitty nopeasti, mikä edellyttää perustutkinnon suorittamisen jälkeen jatkuvaa oppimista, ammattitaidon ylläpitämistä ja tiedon päivittämistä. Ammattitaidon ja osaamisen syventäminen ja asiantuntijuuden kehittäminen myös kapeammalla alalla on tärkeää yhteiskunnassa esiintyviin osaamistarpeisiin vastaamiseksi. Erikoistumiskoulutus osana koulutusjärjestelmää tarjoaa tähän hyvän mahdollisuuden.

Ehdotuksen tarkoituksena on muuttaa nykytilannetta siten, että nykyisin erikoistumiskoulutukseen sisältyvä vuoden kestävä työskentely erikoisalaan soveltuviissa tehtävissä on jatkossa yksi erikoistumiskoulutukseen pääsyn edellytyksistä. Tämän tarkoituksena on rajata koulutuksen tavoitteellista kestoa kolmeen vuoteen nykyisten neljän vuoden sijasta.

Valiokunnan näkemyksen mukaan edellä mainittu muutosehdotus on perusteltu paitsi koulutuksen keston rajaamisen myös oppimisen kannalta. Koulutusta edeltävä työkokemus muodostaa aikaisemman koulutuksen kanssa hyvän perustan erikoisalan oppimiselle.

Valiokunta kannattaa ehdotusta lisätä yleiseläinlääketiede eläinlääkäreiden koulutusohjelmiin hallituksen esitykseen sisältyvän asetusluonnoksen mukaisesti. Tämä vastaa erityisesti tarpeeseen vahvistaa kunnaneläinlääkäreiden osaamista. Kunnaneläinlääkäreiden työnkirjo on laaja ja vaatii siten monipuolista osaamista. Asiantuntijakuulemisessa esille tuodun mukaan edellä mainittu uudistus mahdollistaisi myös opintomodulien suorittamisella valvontatehtävien osaamisen lisäämisen.

Muita huomioita

Asiantuntijalausunnossa on tuotu esille huoli siitä, että eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutus voi muuttua maksulliseksi uudistuksen myötä. Maksullisuus saattaa vähentää eläinlääkäreiden hakukkuutta hakeutua erikoistumiskoulutukseen, mikä puolestaan voi heikentää alan osaamisen vahvistamista kulloisiakin tarpeita vastaavaksi.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa esille tuodun perusteella tällä hetkellä ei ole tiedossa tarvetta muuttaa eläinlääkärikoulutusta opiskelijalle maksulliseksi. Koulutuksen tutkintomuotoisuuden poistuminen kuitenkin merkitsee sitä, että tutkinto-opiskelun maksuttomuuden periaatetta ei enää sovelleta, vaan maksuja on mahdollista periä, jos valtioneuvosto päättää lisätä niitä koskevat säännökset yliopistojen maksuasetukseen. Näiltä osin menettely vastaa aiempia erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta koskevia uudistuksia. Asiantuntijakuulemiseen viitaten valiokunta toteaa, että kyseiset erikoistumiskoulutukset ovat säilyneet käytännössä maksuttomina. Valiokunta pitää koulutuksen maksuttomuutta tärkeänä myös erikoiseläinlääkäreiden saataavuuden kannalta.

Erikoistumiskoulutuksen kehittäminen yhteiskunnassa olevia tarpeita vastaavaksi on tärkeää. Sen varmistamiseksi valiokunta kannustaa maa- ja metsätalousministeriötä sekä opetus- ja kult-

Valiokunnan lausunto SiVL 20/2022 vp

tuuriministeriötä käymään sekä keskenään että sidosryhmien kanssa säännöllisesti vuoropuhelua eläinlääkärien erikoistumiskoulutuksesta.

Valiokunta hallituksen esityksessä (s. 15—16) esitettyyn yhtyen katsoo, että eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutusta varten ei ole tarpeen perustaa asiantuntijakuulemisessa ehdotettua lakisääteistä elintä, sillä Helsingin yliopiston koordinoiman eläinlääketieteen koulutuksen kehittämistoiminnan, johon kuuluu mm. sidosryhmistä koostuva neuvottelukunta ja parhaillaan käynnissä oleva erikoiseläinlääkärikoulutuksen kehittämishanke, on riittävää. Asiantuntijakuulemiseen viitaten valiokunta toteaa, että erikoiseläinlääkäreiden koulutuksen kohdalla tilanne on erilainen kuin erikoislääkäreiden ja erikoishammaslääkäreiden koulutuksessa, koska ensiksi mainittua koulutusta järjestää yksi yliopisto, kun taas viimeksi mainittu koulutus on useamman yliopiston vastuulla.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Sivistysvaliokunta esittää,

että maa- ja metsätalousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 14.9.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Paula Risikko kok
varapuheenjohtaja Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Marko Asell sd
jäsen Jukka Gustafsson sd
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Hilikka Kemppi kesk
jäsen Anneli Kiljunen sd
jäsen Mikko Kinnunen kesk
jäsen Pasi Kivisaari kesk
jäsen Ari Koponen ps
jäsen Mikko Ollikainen r
jäsen Pirkka-Pekka Petelius vihr
jäsen Ville Valkonen kok
jäsen Sofia Vikman kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Lahtinen